

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка дисципліни в
eLearn

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

«Усна історія в дослідницькій роботі»

Рівень вищої освіти - третій (освітньо-науковий)

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Освітня програма «Історія України»

Рік навчання 2, семестр 3

Форма навчання денна (денна, заочна)

Кількість кредитів ЄКТС 5

Мова викладання українська (українська, англійська, німецька)

К.і.н., доц. Лановюк Л.П.

lanovuklp@ukr.net

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3431>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

(до 1000 друкованих знаків)

Вибіркова дисципліна «Усна історія в дослідницькій роботі» є професійно-орієнтованою дисципліною освітньої програми підготовки фахівців за третім (освітньо-науковим) рівнем і має за мету здобуття аспірантами теоретичних і практичних знань та навичок з проблематики наукового дослідження з використанням методології та методів усної історії. Антропоцентричні дослідження зміщують акценти з відомих подій і героїв на звичайних і незнаних, але теж учасників / очевидців подій минулого, голосами яких можна засвідчити складність і суперечливість індивідуальних позицій та оцінок, мінливість поведінкових моделей. Розуміння унікальності й самоцінності людського досвіду призвело до потреби інтерв'ювання очевидців подій минулого. Це дало поштовх до розвитку усної історії, яка має тривалу традицію становлення і розвитку за кордоном, але й уже немало в Україні, ведучи відлік від перших усноісторичних проектів початку 1990-х років. Серед завдань курсу: визначити особливості, цілі й методи дослідження усної історії; окреслити головні напрямки усноісторичних досліджень в галузі історії України; виокремити теоретико-методологічне забезпечення для реалізації наукових досліджень через призму усної історії; оволодіння методикою проведення досліджень проблемних питань історії України та світової історії прийомами усної історії. Навчальний курс містить 150 годин (5 кредитів). Дисципліна поділена на два модулі. Перший – Усна історія: теорія і практика. Другий модуль – Усна історія в Україні: сучасність та перспективи. Ефективному вивченню навчального курсу сприяють не лише аудиторні заняття, а й значною мірою самостійна робота дослідників. Необхідна постійна систематична робота з різноманітними джерелами інформації: енциклопедіями, довідниками, статистичними довідниками, науковими монографіями та статтями, науково-популярною літературою тощо.

Компетентності ОП:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері історії та археології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 5. Комплексність та системний підхід до проведення наукових досліджень із дотриманням академічної доброчесності.

ЗК 9. Здатність оцінювати та забезпечувати високу якість виконаних робіт.

ЗК 14. Комплексність у педагогічній діяльності щодо організації та здійснення освітнього процесу, навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки студентів до певного виду професійноорієнтованої діяльності.

спеціальні компетентності (СК):

СК 1. Комплексність у проведенні досліджень у галузі історія.

СК 4. Комплексність у проведенні критичного аналізу різних інформаційних джерел, авторських методик, конкретних освітніх, наукових та професійних текстів історичній галузі.

СК 7. Здатність створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких може бути визнана на національному та міжнародному рівнях.

СК 9. Здатність брати участь у критичному діалозі. Здатність брати участь у наукових дискусіях на міжнародному рівні, відстоювати свою власну позицію.

СК 13. Здатність відрізняти специфіку підходів до розв'язання вирішення проблем у галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.

Програмні результати навчання (РН):

ПРН 01. Використовувати сучасні теоретичні та методологічні досягнення історичної науки.

ПРН 02. Виділяти невирішені проблеми та прогалини в історіографічному масиві.

ПРН 06. Застосовувати сучасні методології, методи та інструменти педагогічної та наукової діяльності за фахом.

ПРН 10. Застосовувати сучасні методи пошуку, збору та обробки інформації в науковій та науково-педагогічній діяльності.

ПРН 13. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити сформоване та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми історичної науки з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, культурних, етнічних та правових аспектів.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Модуль 1. «Усна історія: теорія і практика»				
Тема 1. Особливості становлення усної історії як окремого напрямку історичних досліджень/Сучасне трактування терміна «усна історія»	1/3	знати основні теоретичні аспекти курсу; оволодіти понятійно-категоріальним апаратом курсу	Обговорення питань на семінарському занятті	20
Тема 2. Усна історія: проблематика, методологічні засади/Усна історія: метод, джерело та напрямок історичних досліджень	2/3	розуміти методологічну основу усної історії	Обговорення питань на семінарському занятті Написання есе	20
Тема 3. Усна історія як метод і методологія: деякі проблеми створення та інтерпретації усної історичних джерел/Усна історія, як засіб формування	1/3	орієнтуватися в особливостях формування історичної пам'яті	Обговорення питань на семінарському занятті	20

історичної пам'яті				
Тема 4. Використання усних історичних джерел у науково-дослідницькій роботі та їх інтерпретація/ Усна історія як сфера духовної спадщини народу	1/3	вміти висловлювати власні судження та погляд стосовно тих чи інших актуальних питань	Обговорення питань на семінарському занятті	20
Тема 5. Усна історія. Методичні рекомендації з організації дослідження/ Застосування методів усної історії (на прикладі власного наукового дослідження)	2/3	формувати вміння використовувати інформацію курсу у майбутній фаховій роботі	Обговорення питань на семінарському занятті Написання модульних тестів	20
Модуль 2. Стратегічні комунікації у сфері міжнародних відносин				
Тема 6. Методика та технологія створення усних історичних джерел. Інтерв'ю та інтерв'ювання в усній історії: підготовчий етап/Усна історія в пострадянських дослідницьких практиках	2/3	орієнтуватися у базових положеннях змісту курсу	Обговорення питань на семінарському занятті	20
Тема 7. Основний етап: проведення інтерв'ю і фіксування усної інформації. Інші технології опитування/ Усна історія в системі соціогуманітарних наук	1/3	формувати вміння використовувати інформацію курсу у майбутній фаховій роботі	Обговорення питань на семінарському занятті	20
Тема 8 Завершальний етап створення усного історичного джерела: транскрибування і документування матеріалів дослідницьких інтерв'ю/Усний історичний наратив як джерело з історії повсякдення	1/3	формувати вміння використовувати інформацію курсу у майбутній фаховій роботі	Обговорення питань на семінарському занятті	20
Тема 9. Архівування усних історичних джерел / Міждисциплінарність і прикладне значення усної історії	2/3	орієнтуватися у засадничих положеннях змісту курсу	Обговорення питань на семінарському занятті	20
Тема 10. Усноісторичні джерела при викладанні історії у закладах освіти/Роль і досвід громадських організацій у реалізації	2/3	вміти висловлювати власні судження та погляд стосовно тих чи інших актуальних	Обговорення питань на семінарському занятті Написання модульних	20

проектів з усної історії		питань	тестів	
Всього	15/30			70
Залік				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перекладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Самостійні роботи повинні бути виконані самостійно відповідно вимог, які до них висуваються.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Грінченко Г. Усна історія: Методичні рекомендації з організації дослідження: Для студентів і аспірантів. — Х.: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2008. — 32 с.
- Гончарова Н. Місце інтерв'ю як чинник пам'яті // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету : збірник наукових праць. Серія «Історичні науки». — Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2019. — Вип. 43. — С. 24–30.
- Гончарова Н. Усноісторичний метод як інструмент вивчення етнофольклорних особливостей // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету : збірник наукових праць. Серія «Історичні науки». — Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2019. — Вип. 40. — С. 44–49.
- Кісь О. Усна історія: становлення, проблематика, методологічні засади // Україна модерна — Число 11/ 2007. — С. 7-20.
- Навчальні матеріали до запису поглиблених інтерв'ю в рамках виконання науково-дослідного завдання з курсу “Історія України другої половини ХХ – початку ХХІ століття”/ Упорядники Г. Боднар, В. Качмар, О. Лукачук. — Львів, 2018. — 75 с.
- Нагайко Т. Історія усна / Історія в термінах і поняттях: довідник: Навч. посіб. / За загал. ред. Орлової Т.В. — Вишгород: ПП Сергійчук М.І., 2014. — 732 с. — С.270-271.
- Нагайко Т. Усна історія: міждисциплінарний діалог гуманітарних студій / Т. Нагайко // У пошуках власного голосу: усна історія як теорія, метод, джерело. Зб. наук. ст. / За ред.. Г. Грінченко, Н. Ханенко-Фрізен. — Харків : ПП «ТОРГСІН ПЛЮС», 2010. — 248 с. — С. 160-170.
- Пастушенко Т. Дослідження за методом усної історії в Україні: світовий досвід та вітчизняні перспективи // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненський державний гуманітарний університет. Збірник наукових праць. — Рівне, 2010. — Вип. 20.
- Середа В. Усна історія як метод і методологія: деякі проблеми створення та інтерпретації усноісторичних джерел // Україна модерна — Число 11/ 2007. — С. 159—165.

10. Усна історія України: навч. посіб. / Б. Черномаз. — Київ: Талком, 2019. — 160 с.

Допоміжна

1. «Історія повсякденності: теорія та практика»: матеріали Всеукр. наук. конф., Переяслав-Хмельницький, 14–15 трав. 2010 р. / [упоряд.: О. М. Лукашевич, Т. Ю. Нагайко]. — Переяслав-Хмельницький, 2010. — 246 с.
2. Західноукраїнські селяни в умовах суспільно-економічних трансформацій середини 1030-х – 1950-х рр. Усна історія. / Авт-упоряд. Старка В.В., Коріненко П.С., Брославський В.Л. Тернопіль, : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016.
3. Кісь О. Колективна пам'ять та історична травма: теоретичні рефлексії на тлі жіночих спогадів про Голодомор // У пошуках власного голосу: Усна історія як теорія, метод та джерело. Зб. наук. ст. / За ред. Г. Г. Грінченко, Н. Ханенко-Фрізен. — Харків: Видавництво, 2010. — С. 171-191.
4. Куделя-Свйонтек В. Забілені плями. Усна історія визначних історичних подій сьогодні // «Суспільні злами і поворотні моменти: макроподії крізь призму автобіографічної розповіді»: Матеріали Міжнар. наук. конф., [м. Львів] 25-26 вересня 2014 р. / [Упорядники: О.Р.Кісь, Г.Г.Грінченко, Т.Пастушенко]. — Львів, 2014. — С. 60–82.
5. Нагайко Т. Есей до теми: «усна історія та комунікативні практики постмодерну» «Комунікативні горизонти усної історії»: матеріали Міжнар. наук. конф., [м. Переяслав-Хмельницький], 17-18 травня 2013 р. / [Упорядники: Г. Г. Грінченко, Т. Ю. Нагайко]. — Переяслав-Хмельницький, 2013. — 280 с.
6. Усна історія: люди та долі / [уклад. Т. В. Кузнець та ін.]. — Умань: Вид. Сочінський М. М., 2018. — 132 с.
7. Усна історія: теорія, практика та перспективи: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. 25–26 жовтня 2022 р., м. Вінниця / Упр. культури та креат. індустрій Департаменту гуманітар. політики Вінниц. облвійськкадмін., Вінниц. ОУНБ. — Вінниця., 2022. — 342 с.
8. Слухати, чути, розуміти: усна історія України XX–XXI століть : зб. наук. праць / за наук. ред. докторки істор. наук Г. Грінченко. — Київ : ТОВ «АРТ КНИГА», 2021. — 352 с.
9. Склокін В., Реброва І. Усна історія в Україні: заповнення «білих плям» чи методологічний переворот? // Схід/Захід: Іст.-культ. зб. / Схід. ін-т українознавства ім. Ковальських та ін. — Вип. 11—12: Спец. вид.: Усна історія в сучасних соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень. — Х., 2008. — 236 с.
10. Старка В.В. Повсякденне життя західноукраїнського села в умовах суспільних трансформацій 1939–1953 рр: монографія. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2019.
11. Томсон А. Чотири зміни парадигм в усній історії // Схід/Захід: Іст.-культ. зб. / Схід. ін-т українознавства ім. Ковальських та ін. — Вип. 11—12: Спец. вид.: Усна історія в сучасних соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень. — Х., 2008. — 236 с.
12. Ханенко-Фрізен Н. У пошуках суб'єкта: усна історія в плюральному світі // У пошуках власного голосу: Усна історія як теорія, метод та джерело. Зб. наук. ст. / За ред. Г. Г. Грінченко, Н. Ханенко-Фрізен. — Харків : Видавництво, 2010. — С. 11-24.

Інформаційні ресурси

1. Навчально-науковий центр усної історії – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://oralhistory.webnode.com.ua/>
2. Український інститут національної пам'яті – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uinp.gov.ua/tegy/usna-istoriya>
3. Усна історія. Український освітній простір – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ustnayaistoriya.info/usna-istorija-shho-ce/>
4. Українська асоціація усної історії – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://oralhistory.com.ua/resursi/centri-uau/>